

บทที่ 4

ผลการทดลองและวิจารณ์

การทดลองที่ 1 การเลี้ยงและความต้องการของเกษตรกร

4.1 ข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

4.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

จากการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ของเกษตรกรผู้รับการสัมภาษณ์ (ร้อยละ 77.2) เป็นเพศชาย ที่เหลือร้อยละ 22.8 เป็นเพศหญิง เกษตรกรมีอายุอยู่ระหว่าง 17-80 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 40.2 ปี โดยมีอายุกระจายไปในช่วงอายุต่างๆ ที่เป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน ราวครึ่งหนึ่งของเกษตรกร (ร้อยละ 50) จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ราวหนึ่งในสาม (ร้อยละ 33.6) จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เพียงส่วนน้อย (ไม่เกินร้อยละ 10) จบการศึกษาในระดับ ปวช./ ปวส. และปริญญาตรีและสูงกว่า ร้อยละ 3.0 ไม่ได้รับการศึกษา มีแนวโน้มว่าเกษตรกรมีระดับการศึกษาสูงขึ้นกว่าเดิมจะเห็นได้จากตัวเลขการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 89.6) มีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ ร้อยละ 5.2 เท่ากับอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ และอ่านออก เขียนไม่ได้ ราวสองในสามของเกษตรกร (ร้อยละ 64.2) นับถือศาสนาพุทธ ที่เหลือร้อยละ 35.8 นับถือศาสนาอิสลาม เกี่ยวกับสถานภาพของครอบครัว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 59.5) เป็นหัวหน้าครอบครัว คือ สามี ร้อยละ 19.8 เป็นภรรยา ร้อยละ 19.0 เป็นบุตร และอื่นๆ ได้แก่ ญาติ พี่น้อง ร้อยละ 2.7 เกี่ยวกับจำนวนบุตร จำนวนบุตรทั้งหมดอยู่ในช่วง 1-10 คน จำนวนบุตรเฉลี่ยเท่ากับ 2.9 คน บุตรในช่วง 1-2 คน และ 1-4 คน มีเป็น สัดส่วนที่ค่อนข้างสูง คือ ร้อยละ 37.5 และ 37.9 ตามลำดับ เกี่ยวกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.7) มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-4 คน ราวหนึ่งในสาม (ร้อยละ 31.9) 5-6 คน และที่เหลือร้อยละ 13.4 มากกว่า 6 คน เกี่ยวกับจำนวนสมาชิกในวัยแรงงาน (15-64 ปี) พบว่า จำนวนสมาชิกในวัยแรงงานมีเป็นจำนวน 1-11 คน โดยจำนวนสมาชิกในวัยแรงงานเฉลี่ยเท่ากับ 2.9 คน จำนวนแรงงานในช่วง 1-2 คน และ 3-4 คน มีเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงคือ ร้อยละ 37.5 เท่ากัน ราวสองในสามของเกษตรกร (ร้อยละ 66.8) มีสมาชิกในวัยฟุ้งฟิง (ต่ำกว่า 15 ปี) ที่จะต้องดูแล ราวหนึ่งในสี่ (ร้อยละ 26.3) มีสมาชิกในวัยฟุ้งฟิง (สูงกว่า 64 ปี) ที่จะต้องดูแลเช่นเดียวกัน ราวสี่ในห้า (ร้อยละ 79.7) มีแรงงานที่เป็นแรงงานเกษตร โดยเป็นแรงงาน 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 เป็นแรงงาน 3-4 คน ร้อยละ 20.7 (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	179	77.2
หญิง	53	22.8
อายุ		
30 ปี และน้อยกว่า	58	25.0
31-40 ปี	71	30.6
41-50 ปี	54	23.3
มากกว่า 50 ปี	49	21.1
เฉลี่ย = 40.2 ปี, พิสัย = 17-80		
การศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	7	3.0
ประถมศึกษา	116	50.0
มัธยมศึกษา	78	33.6
ปวช./ปวส.	17	7.3
ปริญญาตรี และสูงกว่า	14	6.1
ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้		
อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้	12	5.2
อ่านออก เขียนไม่ได้	12	5.2
อ่านออก เขียนได้	208	89.6
ศาสนา		
พุทธ	149	64.2
อิสลาม	83	35.8
สถานภาพการสมรส		
โสด	43	18.5
แต่งงาน	179	77.2
ม้าย	8	3.4
หย่าร้าง	2	0.9

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
จำนวนบุตร		
ไม่มี	19	8.2
1-2 คน	87	37.5
3-4 คน	88	37.9
5-6 คน	25	10.8
มากกว่า 6 คน	13	5.6
เฉลี่ย = 2.9, พิสัย = 1-10		
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1-4 คน	127	54.7
5-6 คน	74	31.9
มากกว่า 6 คน	31	13.4
เฉลี่ย = 4.0, พิสัย = 1-19		
จำนวนสมาชิกในวัยแรงงาน		
ไม่มี	16	6.9
1-2 คน	87	37.5
3-4 คน	87	37.5
มากกว่า 4 คน	42	18.1
เฉลี่ย = 2.9, พิสัย = 1-11		
จำนวนสมาชิกในวัยพึ่งพิง		
ไม่มี	77	33.2
1-2 คน	106	45.7
3-4 คน	33	14.2
มากกว่า 4 คน	16	6.9
เฉลี่ย = 1.3, พิสัย = 1-8		
จำนวนสมาชิกในวัยพึ่งพิง (มากกว่า 64 ปี)		
ไม่มี	171	73.7
1 คน	35	15.1
2 คน	23	9.9
มากกว่า 2 คน	3	1.3

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
จำนวนแรงงานทางการเกษตร		
ไม่มี	47	20.3
1-2 คน	116	50.0
3-4 คน	48	20.7
มากกว่า 4 คน	21	9.0
เฉลี่ย = 2.0, พิสัย = 1-10		

4.1.2 การประกอบอาชีพและรายได้

ร้อยละ 34.5 ประกอบอาชีพหลัก คือ การทำสวนยาง รองลงมา ร้อยละ 20.3 รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 10.8 ทำสวนผลไม้และเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 8.6 รับราชการและรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 7.7 ทำนา ร้อยละ 4.7 ค้าขาย ร้อยละ 2.6 และอื่นๆ ได้แก่ เลี้ยงปลา และซ่อมเครื่องไฟฟ้า ราวร้อยละ 70 มีอาชีพรอง โดยอาชีพรองที่สำคัญ คือ การเลี้ยงสัตว์ รับจ้างทั่วไป เพาะปลูก ค้าขาย และอื่นๆ ได้แก่ ทำสวนยางและสวนผลไม้ (ตารางที่ 4.2) เกษตรกรมีรายได้จากอาชีพหลักโดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 36,000 บาทต่อปี และราวครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 52.1) มีรายได้จากอาชีพรองต่ำกว่า 10,000 บาทต่อปี

ตารางที่ 4.2 การประกอบอาชีพและรายได้

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
ทำนา	18	7.7
สวนยาง	80	34.5
สวนผลไม้	25	10.8
เลี้ยงสัตว์	25	10.8
ค้าขาย	11	4.7
รับจ้างทั่วไป	47	20.3
ราชการและรัฐวิสาหกิจ	20	8.6
อื่นๆ	6	2.6

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
อาชีพรอง		
ไม่มี	69	29.7
เพาะปลูก	23	9.9
เลี้ยงสัตว์	95	40.9
รับจ้างทั่วไป	27	11.6
ค้าขาย	13	5.6
อื่นๆ	5	2.1
รายได้จากอาชีพหลัก		
น้อยกว่า 20,000 บาท	80	34.5
20,001-40,000 บาท	57	24.6
40,001-60,000 บาท	70	30.2
มากกว่า 60,000 บาท	25	10.7
รายได้จากอาชีพรอง		
ไม่มี	69	29.7
10,000 บาท และน้อยกว่า	121	52.1
10,001-30,000 บาท	28	12.1
มากกว่า 30,000 บาท	14	6.1

4.1.3 มาตรฐานความเป็นอยู่

เกี่ยวกับตัวบ้าน บ้านที่เป็นครึ่งอิฐครึ่งไม้คิดเป็น ร้อยละ 40.5 ก่ออิฐถือปูนทั้งหมดร้อยละ 23.7 ไม้กระดานอย่างเดียว ร้อยละ 21.1 น้อยกว่าร้อยละ 10 เป็นสังกะสี และไม้หรือจาก ส่วนใหญ่หลังคาบ้านเป็นกระเบื้องร้อยละ 62.1 ที่เป็นสังกะสี ร้อยละ 36.6 ที่เป็นจากมีน้อยมาก เพียงร้อยละ 1.3 เท่านั้น ส่วนใหญ่ใช้ไฟฟ้าเป็นแสงสว่างในบ้าน (ร้อยละ 56.1) ใช้แก๊สเป็นเชื้อเพลิงหุงต้ม (ร้อยละ 83.6) มีส้วมซึมภายในบ้าน (ร้อยละ 82.0) และใช้น้ำบ่อเป็นน้ำดื่ม ขณะที่ราวหนึ่งในสามเท่ากับ ดื่มน้ำประปาและน้ำขวด (ตารางที่ 4.3) เมื่อพิจารณาภาพรวมแล้วจะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีมาตรฐานความเป็นอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.3 มาตรฐานความเป็นอยู่

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
ตัวบ้าน		
ไฟหรือจาก	8	3.4
สังกะสี	24	10.3
ไม้กระดาน	49	21.1
ครึ่งอิฐครึ่งไม้	96	41.5
ก่ออิฐถือปูนทั้งหมด	55	23.7
หลังคา		
จาก	3	1.3
สังกะสี	85	36.3
กระเบื้อง	144	62.1
การใช้แสงสว่าง*		
เทียน	41	17.7
น้ำมันก๊าด	30	12.9
ไฟฟ้า	223	96.1
การใช้เชื้อเพลิงหุงต้ม*		
ฟืน	38	16.4
ถ่าน	102	44.0
ไฟฟ้า	124	53.4
แก๊ส	194	83.6
การใช้ส้วม		
ถ่ายไม่เป็นที่	4	1.7
ส้วมขุด	27	11.6
ส้วมซึมในบ้าน	190	82.0
ส้วมชักโครก	11	4.7
น้ำดื่ม*		
น้ำคลอง	13	5.6
น้ำบ่อ	117	50.4
น้ำฝน	58	25.0
น้ำประปา	80	34.5
น้ำขวด	80	34.5

*ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ

4.1.4 การมีสิ่งอำนวยความสะดวก

มากกว่าร้อยละ 70 ของเกษตรกรมีวิทยุ พัดลม รถจักรยานยนต์ โทรทัศน์ เต้าแก๊ส และตู้เย็นเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้าน ราวหนึ่งในสาม (ร้อยละ 37.1) มีรถจักรยานและน้อยกว่าร้อยละ 30 มีรถไถนา รถยนต์ และจักรเย็บผ้า (ตารางที่ 4.4) สิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้บ่อยเกษตรกรมักจะมีแต่สิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ไม่บ่อย เกษตรกรน้อยรายมักจะมี เช่น รถจักรยาน รถไถนา หรือจักรเย็บผ้า รถยนต์ อาจเป็นสิ่งที่จำเป็นแต่มีราคาแพง เกษตรกรเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่พอจะจัดหาซื้อมาใช้ได้ จะเห็นได้ว่าความเจริญทางด้านสาธารณูปโภคไม่ว่าจะเป็นถนนหรือไฟฟ้าก็ตามได้เข้ามาในหมู่บ้าน จึงส่งผลให้เกษตรกรส่วนใหญ่มีรถจักรยานยนต์ในการเดินทาง มีโทรทัศน์เพื่อความบันเทิง และใช้เต้าแก๊สในการหุงต้ม

ตาราง 4.4 การมีสิ่งอำนวยความสะดวก

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
รถไถนา	19	8.2
วิทยุ	179	77.2
พัดลม	187	80.6
รถจักรยาน	86	37.1
รถจักรยานยนต์	210	90.5
รถยนต์	56	24.
โทรทัศน์	197	84.9
เต้าแก๊ส	191	82.3
ตู้เย็น	175	75.4
จักรเย็บผ้า	55	23.7

*ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ

4.1.5 การถือครองและการใช้ที่ดิน

ราวสามในสี่ของเกษตรกร (ร้อยละ 72) มีที่ดินเป็นของตนเอง มีค่ามัธยฐานของที่ดินเท่ากับ 12 ไร่ ซึ่งถือได้ว่ามีขนาดที่ดินค่อนข้างเล็ก ร้อยละ 28 ไม่มีที่ดินของตนเอง ราวร้อยละ 10 เช่าที่ดินจากผู้อื่น เกี่ยวกับการใช้ที่ดิน ราวร้อยละ 50 ของเกษตรกรใช้ที่ดินปลูกไม้ผล เช่น ลองกอง มะพร้าว และทุเรียน ร้อยละ 40 ใช้ที่ดินในการทำสวนยาง ร้อยละ 30 ใช้ที่ดินในการเลี้ยงสัตว์ที่

สำคัญ ได้แก่ โค และไก่ ร้อยละ 15 ใช้ที่ดินในการทำนา (ตารางที่ 4.5) เนื่องจากที่ดินมีขนาดเล็ก เฉลี่ยเพียง 12 ไร่ จึงใช้ที่ดินทำกิจกรรมแบบต่างๆ หลายๆ อย่างในคราวเดียวกัน (intensive farm) เพื่อที่จะได้มีรายได้เลี้ยงตัวเองได้

ตารางที่ 4.5 การถือครองและการใช้ที่ดิน

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
การมีที่ดินของตนเอง		
ไม่มี	65	28.0
1-10 ไร่	89	38.4
11-20 ไร่	42	18.1
มากกว่า 20 ไร่	36	15.5
มัธยฐาน = 12		
การเช่าที่ดินผู้อื่น		
ไม่เช่า	211	90.9
1-5 ไร่	12	5.2
6-10 ไร่	5	2.1
มากกว่า 10 ไร่	4	1.8
การทำนา		
ไม่ทำ	201	86.7
1-5 ไร่	24	10.3
มากกว่า 5 ไร่	7	3.0
การปลูกยาง		
ไม่ทำ	138	59.5
1-10 ไร่	48	20.7
11-20 ไร่	25	10.8
มากกว่า 20 ไร่	21	9.0
การปลูกไม้ผล		
ไม่ทำ	125	53.9
1-5 ไร่	82	35.3
6-10 ไร่	18	7.8
มากกว่า 10 ไร่	7	3.0

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
การเลี้ยงสัตว์		
ไม่ทำ	165	71.1
1-5 ไร่	63	27.2
มากกว่า 5 ไร่	4	1.7

4.1.6 รายได้ครอบครัว

รายได้ของครอบครัวจะมีที่มาด้วยกัน 4 ลักษณะ คือ (1) รายได้จากผลผลิตพืช ประกอบด้วย บุก ยางพารา ลองกอง และมังคุด (2) รายได้จากผลผลิตสัตว์ ประกอบด้วย โค กระบือ สุกร ไก่ และเป็ด (3) รายได้จากการประมง และ (4) รายได้อื่น จากการค้าขาย รายได้ประจำ ค่าจ้างชั่วคราว เงินบำนาญ ญาติส่งให้ และค่าเช่า จะเห็นได้ว่ามากกว่าร้อยละ 50 ไม่มีรายได้จากผลผลิตพืช ผลผลิตสัตว์ การประมง รวมทั้งรายได้อื่น ส่งผลให้มากกว่าครึ่งหนึ่งของเกษตรกรมีรายได้ทั้งหมดน้อยกว่า 20,000 บาทต่อปี โดยค่า มัธยฐานของรายได้ทั้งหมดเท่ากับ 14,950 บาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่ไม่มากนัก แต่เกษตรกรได้ใช้พืชผลทางการเกษตรและประมงเป็นอาหารในครัวเรือนได้ทางหนึ่ง

ตารางที่ 4.6 รายได้ครอบครัว

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
รายได้จากผลผลิตพืช		
ไม่มี	145	62.5
10,000 บาทและน้อยกว่า	20	8.6
10,001-20,000 บาท	21	9.0
มากกว่า 20,000 บาท	46	19.9
รายได้จากผลผลิตสัตว์		
ไม่มี	146	62.9
10,000 บาทและน้อยกว่า	42	18.1
10,001-20,000 บาท	15	6.5
มากกว่า 20,000 บาท	29	12.5

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
รายได้จากการประมง		
ไม่มี	200	86.2
5,000 บาทและน้อยกว่า	17	7.3
5,001-10,000 บาท	4	1.7
มากกว่า 10,000 บาท	11	4.8
รายได้อื่น		
ไม่มี	155	66.8
10,000 บาทและน้อยกว่า	25	10.8
10,001-20,000 บาท	14	6.0
มากกว่า 20,000 บาท	38	16.4
รายได้ทั้งหมด		
20,000 บาทและน้อยกว่า	124	53.4
20,001 – 40,000 บาท	30	12.9
มากกว่า 40,000 บาท	78	33.7
มัธยฐาน =14,950 บาท		

4.1.7 รายจ่ายครอบครัว

รายจ่ายของครอบครัวประกอบด้วยแหล่งที่มา 3 ประเภทด้วยกัน คือ (1) รายจ่ายเกี่ยวกับอุปโภคและบริโภค ประกอบด้วย ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสุขอนามัย และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย (2) ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ และ (3) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น หนี้สิน และดอกเบี้ย เมื่อดูภาพรวมของรายจ่ายแล้วจะพบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งของเกษตรกรไม่มีรายจ่ายเกี่ยวกับการประกอบอาชีพและรายจ่ายอื่นๆ ขณะเดียวกัน ราวครึ่งหนึ่งของเกษตรกร (ร้อยละ 56.5) มีรายจ่ายเกี่ยวกับอุปโภคและบริโภคน้อยกว่า 10,000 บาทต่อปี ขณะเดียวกัน ราวครึ่งหนึ่งของเกษตรกร (ร้อยละ 55.6) มีรายจ่ายน้อยกว่า 10,000 บาทต่อปี โดยมีค่า มัธยฐานเท่ากับ 3,600 บาท ซึ่งน้อยกว่าค่ามัธยฐานของรายได้

ตารางที่ 4.7 รายจ่ายครอบครัว

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
รายจ่ายเกี่ยวกับอุปโภคและบริโภค		
10,000 บาท และน้อยกว่า	131	56.5
10,001-20,000 บาท	16	6.9
20,001-30,000 บาท	18	7.7
มากกว่า 30,000 บาท	67	28.9
รายจ่ายเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ		
ไม่มี	177	76.3
10,000 บาทและน้อยกว่า	38	16.4
10,001-20,000 บาท	8	3.4
มากกว่า 20,000 บาท	9	3.9
รายจ่ายอื่นๆ		
ไม่มี	202	87.1
10,000 บาทและน้อยกว่า	18	7.8
10,001-20,000 บาท	8	3.4
มากกว่า 20,000 บาท	4	1.7
รายจ่ายทั้งหมด		
10,000 บาท และน้อยกว่า	129	55.6
10,001-20,000 บาท	11	4.7
20,001-30,000 บาท	15	6.5
มากกว่า 30,000 บาท	77	33.2
มัธยฐาน = 3,600 บาท		

4.1.8 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง

ชุดของคำถามของความรู้เกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง ประกอบด้วยคำถามจำนวน 12 ข้อ เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งตอบได้ถูกต้องสำหรับคำถามข้อ 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10 และ 11 (ตารางที่ 4.8) ส่วนคำถามที่มากกว่าครึ่งหนึ่งตอบผิด คือ คำถามข้อ 1, 4, 6 และ 12 จึงเห็นได้ว่าชุดคำถามของความรู้เกี่ยวกับการผลิตไก่เบตงไม่ยากและไม่ง่ายจนเกินไปนัก โดยการตอบถูกจะอยู่ในช่วงร้อยละ

50-60 เป็นส่วนใหญ่ ขณะเดียวกันการตอบผิดก็อยู่ในช่วงร้อยละ 30-40 เมื่อดูในภาพรวมจะเห็นว่าเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตไก่เบตงในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย = 6.4)

ตารางที่ 4.8 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
1. โรงเรือนที่ดีความสูงจากชายคาถึงพื้นไม่ควเกิน กี่เมตร		
(ก) 2 เมตร*	98	42.2
(ข) 3 เมตร	110	47.4
(ค) 5 เมตร	24	10.4
2. แบบของโรงเรือนที่สร้างง่ายที่สุด คือ		
(ก) หน้าจั่ว	89	38.4
(ข) เพิงหมาแหงน*	128	55.2
(ค) หน้าจั่ว 2 ชั้น	15	6.5
3. คอนนอนสำหรับไก่กอนภายในโรงเรือนความสูงจากพื้นดินประมาณ		
(ก) 2 เมตร	32	13.8
(ข) 0.75-1 เมตร*	156	67.2
(ค) 1.5-2.0 เมตร	44	19.0
4. แบบของโรงเรือนหน้าจั่วมีข้อเสียคือ (เปรียบเทียบกับแบบเพิงหมาแหงน		
(ก) ฝนสาดเข้าได้ง่าย	54	23.2
(ข) ระบายความร้อนไม่ดี	89	38.4
(ค) สร้างยาก ราคาแพง*	89	38.4
5. ภายในโรงเรือนควรสร้างรังไข่หรือจัดหามาตั้งไว้ในด้านใด		
(ก) ตรงข้ามคอนนอน*	132	56.9
(ข) บนคอนนอน	55	23.7
(ค) บนพื้นดินหน้าคอนนอน	45	19.4
6. การให้ลูกของไก่เบตงเมื่อเปรียบเทียบกับไก่พื้นเมือง		
(ก) ลูกตกและเจริญเติบโตเร็ว*	66	28.4
(ข) ลูกตกและเจริญเติบโตช้า	81	34.9
(ค) ลูกน้อยแต่เจริญเติบโตเร็ว	85	36.7

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
7. อายุของพ่อ-แม่พันธุ์ที่เหมาะสมสำหรับทำพันธุ์ไม่ควรเกิน		
(ก) ตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป	69	29.7
(ข) 3 ปี*	125	53.9
(ค) 3-4 ปี	38	16.4
8. ไก่เบตงตัวผู้สามารถเป็นพ่อพันธุ์ได้ตั้งแต่อายุ		
(ก) 9 เดือน*	146	62.9
(ข) 15 เดือน *	44	19.0
(ค) 6 เดือน	42	18.1
9. ไก่เบตงตัวเมียเป็นแม่พันธุ์ได้ตั้งแต่อายุ		
(ก) 10 เดือน	84	36.2
(ข) 7 เดือน*	136	58.6
(ค) 15 เดือน	12	5.2
10. ข้อใดเป็นแหล่งอาหารประเภทแป้งที่นำมาเป็นอาหารไก่ได้		
(ก) กากมะพร้าว ปลาป่น	30	12.9
(ข) กากปาล์ม กากถั่ว	17	7.3
(ค) ข้าวโพด มันเทศ*	185	79.8
11. ข้อใดเป็นอาหารช่วยเสริมวิตามินในไก่		
(ก) ผักสด หญ้าสด*	137	59.1
(ข) ปลาขี้ขาว/รำ	50	21.6
(ค) ข้าวเปลือก ข้าวโพด	45	19.4
12. การให้อาหารเสริมไก่ ควรให้อาหารผสมในช่วงใด		
(ก) เฉพาะตอนเช้า	64	27.6
(ข) เฉพาะช่วงบ่าย	62	26.7
(ค) ช่วงเย็นก่อนเข้าคอก*	106	45.7

*คำตอบที่ถูกต้อง

เมื่อดูการกระจายตัวของคะแนน พบว่า ค่ามัธยฐานเท่ากับ 7 (ค่าฐานนิยมเท่ากับ 6 และค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.4) การกระจายตัวของข้อมูลมีแนวโน้มเกือบจะเป็นโค้งปกติ แสดงให้เห็นว่าข้อมูลมี

อำนาจจำแนกที่ดี ส่วนความเชื่อถือได้ของชุดข้อมูลมีค่าเท่ากัน (คู่มือทดสอบความเชื่อถือได้ในภาคผนวก ค.)

ตารางที่ 4.9 การกระจายตัวของคะแนนความรู้เกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
ต่ำ (1-4 คะแนน)	27	11.6
ปานกลาง (5-8 คะแนน)	166	71.5
สูง (มากกว่า 8 คะแนน)	39	16.9
รวม	232	100.0

4.1.9 การหาข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง

4.1.9.1 การหาข่าวสารจากสื่อบุคคลเกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง

บุคคลที่เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในการให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง เมื่อเรียงลำดับความสำคัญโดยยึดค่าความถี่ ได้แก่ เพื่อนบ้าน ปศุสัตว์อำเภอ พ่อค้าในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ตารางที่ 4.10) การที่เพื่อนบ้านมีบทบาทมากที่สุดเนื่องจากการที่อาศัยอยู่ใกล้ชิดกับเกษตรกร ความล้มร้ายคล้ายคลึงในชีวิตความเป็นอยู่ จึงส่งผลให้เกษตรกรให้ความสำคัญแก่เพื่อนบ้าน ปศุสัตว์อำเภอก็เป็นบุคคลอีกผู้หนึ่งที่บทบาทสำคัญต่อการเป็นแหล่งข้อมูลให้กับเกษตรกร เนื่องจากเป็นหน้าที่โดยตรงของปศุสัตว์อำเภอที่จะต้องมีการพบปะกับเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์อยู่อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง พ่อค้าในท้องถิ่นเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความสำคัญรองจากเพื่อนบ้านและปศุสัตว์อำเภอ ซึ่งอาจเนื่องจากการไม่ได้ไปมาหาสู่กันบ่อย เกษตรกรอาจไปหาผู้ขายเพื่อซื้ออาหารสัตว์หรือพันธุ์สัตว์ พ่อค้าอาจมาหาบ้างเพื่อซื้อพันธุ์สัตว์แต่ก็ยังคงมีความสัมพันธ์ในระดับหนึ่ง ส่วนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีบทบาทค่อนข้างน้อยในการเป็นแหล่งข้อมูลเนื่องจากเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีบทบาทหลายอย่าง อาจไม่สอดคล้องหรือตรงกับความต้องการของผู้เลี้ยงไก่เบตงได้ เพื่อนบ้านเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่เบตงและการให้วัคซีน เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการให้วัคซีนและโรคระบาด เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และพ่อค้าในท้องถิ่นเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่เบตง

ตารางที่ 4.10 แหล่งข้อมูลจากสื่อบุคคล

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
เพื่อนบ้าน (n=108)		
1 ครั้ง	30	27.8
2 ครั้ง	31	28.7
มากกว่า 2 ครั้ง	47	43.5
ปศุสัตว์อำเภอ (n=106)		
1 ครั้ง	19	17.9
2 ครั้ง	20	18.9
มากกว่า 2 ครั้ง	67	63.2
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (n=21)		
1 ครั้ง	5	23.8
2 ครั้ง	4	19.0
มากกว่า 2 ครั้ง	12	57.2
เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (n=9)		
1 ครั้ง	2	22.2
2 ครั้ง	6	66.7
มากกว่า 2 ครั้ง	1	11.1
พ่อค้าในท้องถิ่น (n=46)		
1 ครั้ง	13	28.3
2 ครั้ง	18	39.1
มากกว่า 2 ครั้ง	15	32.6

4.1.9.2 การหาข่าวสารจากสื่อสารมวลชนเกี่ยวกับการผลิตไก่เบงก

สื่อสารมวลชนมีความสำคัญน้อยมากต่อการเป็นแหล่งข้อมูลให้กับเกษตรกร มากกว่าครึ่งหนึ่งของเกษตรกรไม่ได้รับข่าวสารจากสื่อสารมวลชนเลย ในบรรดาสื่อของสื่อสารมวลชนทั้งหมดแล้ว เอกสารและสิ่งพิมพ์มีความสำคัญมากที่สุดกว่าสื่อสารมวลชนชนิดอื่น รองลงมา ได้แก่ โทรทัศน์ (ตารางที่ 4.11) สื่อสารมวลชนจึงเป็นแหล่งของข้อมูลที่มีความสำคัญน้อยกว่าสื่อที่เป็นตัวบุคคล (personal source) อาจเป็นไปได้ว่าชุมชนยังพัฒนาไม่ถึงจุดอิ่มตัว อิทธิพลของสื่อต่างๆ จึงมีน้อย เกษตรกรจึงให้ความสำคัญของสื่อในรูปตัวบุคคลมากกว่าสื่อสารมวลชน

ตารางที่ 4.11 แหล่งข้อมูลจากสื่อสารมวลชน

ประเภทสื่อ	ระดับการรับข่าวสาร (n=232)		
	สม่ำเสมอ	ครั้งคราว	ไม่ได้รับ
วิทยุ	10(4.3)	29(12.5)	193(83.2)*
โทรทัศน์	17(7.3)	38(16.4)	177(76.3)
เอกสารและสิ่งพิมพ์	28(12.1)	52(22.4)	152(65.5)
หนังสือพิมพ์	10(4.3)	19(8.2)	203(87.5)
หออกระจายข่าวหมู่บ้าน	5(2.2)	12(5.2)	215(92.6)

* ตัวเลขในวงเล็บแสดงถึงค่าร้อยละ

4.2 การผลิตไก่เบตง

4.2.1 สภาพการผลิตและประสบการณ์

พบว่า ผู้เลี้ยงไก่เบตงร้อยละ 85.3 เคยเลี้ยงไก่ชนิดอื่นมาก่อน โดยเหตุผลสำคัญที่เลี้ยงคือไว้เพื่อการบริโภค ชอบการเลี้ยงสัตว์และเพื่อเป็นรายได้ เหตุผลอื่นๆ ได้แก่ หาตลาดง่าย มีเศษอาหารเหลือจึงเลี้ยง มีที่ดินมากพอ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ร้อยละ 14.7 ไม่เคยเลี้ยงไก่อื่นมาก่อน เนื่องจากเหตุผลที่สำคัญ คือ ไก่อื่นโตเร็วกว่า ไม่ชอบไก่อื่น กลัวเป็นโรคได้ง่าย และอื่นๆ ได้แก่ เพิ่งเริ่มเลี้ยง ไม่มีเวลา ไม่มีความรู้ และไม่มีพื้นที่เพียงพอแก่การเลี้ยง ชนิดไก่ที่เคยเลี้ยงค่อนข้างมาก ได้แก่ ไก่พื้นเมือง ที่เลี้ยงเป็นจำนวนไม่มาก ได้แก่ ไก่คอตลอน ไก่ไข่ และไก่กระทง เกี่ยวกับระยะเวลาในการเลี้ยงไก่เบตง พบว่า ปี 2501 เป็นปีแรกที่มีการเลี้ยง การเลี้ยงในช่วงแรกจนช่วงปี 2530 มีเป็นจำนวนน้อยมากเพียง 5 ราย (ร้อยละ 2.2) เท่านั้น หลังจากปี 2530 เป็นต้นมาเริ่มมีการเลี้ยงเป็นจำนวนมากขึ้น จนต้นปี 2540 มีผู้เลี้ยงไก่เบตงคิดเป็นร้อยละ 31.5 ช่วงที่มีการเลี้ยงมากที่สุด คือ ช่วงปี 2541-2543 โดยมีการเลี้ยงถึงร้อยละ 66.3 เหตุผลที่เลี้ยงไก่เบตงเนื่องจากการบริโภค ขาย และเพื่อการอนุรักษ์ ไก่เบตงที่เลี้ยงมีแหล่งที่มาจากเพื่อนบ้าน พ่อค้า ญาติพี่น้อง และหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 สภาพการผลิตและประสบการณ์

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
การเลี้ยงไก่ชนิดอื่นก่อนการเลี้ยงไก่เบตง		
ไม่เคย	34	14.7
เคย	138	85.3
เหตุผลที่เคย (n=138)		
รายได้ดี	23	16.7
ชอบการเลี้ยงสัตว์	28	20.3
เลี้ยงไว้เพื่อบริโภค	35	25.3
อื่นๆ	52	37.7
เหตุผลที่ไม่เคย (n=34)		
ไก่อื่นโตเร็วกว่า	8	
ไม่ชอบไก่อื่น	6	
กลัวเป็นโรคได้ง่าย	4	
อื่นๆ		
ชนิดไก่ที่เคยเลี้ยง*		
ไก่พื้นเมือง	166	71.6
ไก่ไข่	18	7.8
ไก่กระทง	10	4.3
ไก่คอลลอน	33	14.2
ปีที่เริ่มเลี้ยงไก่เบตง		
ก่อนปี 2520	3	1.3
2521-2530	2	0.9
2531-2540	73	31.5
2541-2543	154	66.3

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
เหตุผลของการเลี้ยงไก่เบตง*		
บริโภค	169	72.8
ขาย	94	4.05
ญาติพี่น้องให้มา	27	11.6
รับจ้างเลี้ยง	6	2.6
ชอบ	126	54.3
อนุรักษ์	69	29.7
แหล่งที่มาของไก่เบตง*		
เพื่อนบ้าน	71	30.6
ญาติพี่น้อง	36	15.5
พ่อค้า	71	30.6
หน่วยงานของกรมปศุสัตว์	59	25.4

4.2.2 การให้ไข่และจำนวนไก่ที่เลี้ยง

มีค่านิยมของไก่กระทงที่ให้ไข่ต่อครั้งเท่ากับ 12.5 ฟอง โดยจำนวนครั้งที่ให้ไข่ต่อปีจะอยู่ในช่วง 3-4 ครั้ง โดยค่านิยมเท่ากับ 4 ครั้ง จำนวนไข่ทั้งหมดในรอบ 1 ปีจะกระจายต่อไปในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันในจำนวนไข่ทุกช่วง 20 ฟอง ส่วนใหญ่จำนวนฟองที่แม่ไก่ฟักต่อครั้งอยู่ในช่วง 11-15 ฟอง ค่านิยมเท่ากับ 12 และฟักออกเป็นตัว 8-12 ตัว ค่านิยมเท่ากับ 10 ตัว และจำนวนที่ออกรอดอยู่ในช่วง 6-10 ตัว ค่านิยมเท่ากับ 8 ตัว จำนวนไก่ที่เลี้ยงในปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1-10 ตัว โดยมีค่านิยมเท่ากับ 13 ตัว แม่ไก่และพ่อไก่ที่เลี้ยงอยู่ในช่วง 1-5 ตัว โดยค่านิยมของ แม่ไก่เท่ากับ 5 ตัว ของพ่อไก่เท่ากับ 2 ตัว และของลูกไก่เท่ากับ 10 ตัว (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 การให้ไข่และจำนวนไก่ที่เลี้ยง

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
การให้ไข่ต่อตัวต่อครั้ง		
5 ฟองและน้อยกว่า	31	13.4
6-15 ฟอง	138	59.5
มากกว่า 15 ฟอง	63	27.1
มัธยฐาน = 12.5		
จำนวนครั้งที่ให้ไข่ในรอบปี		
1 ครั้ง	4	1.7
2 ครั้ง	28	12.1
3 ครั้ง	78	33.6
4 ครั้ง	98	42.2
5 ครั้ง	24	10.4
มัธยฐาน = 4		
จำนวนไข่ทั้งหมดในรอบปี		
1-20 ฟอง	36	15.5
21-40 ฟอง	58	25.0
41-60 ฟอง	72	31.0
มากกว่า 60 ฟอง	66	28.5
จำนวนฟองที่แม่ไก่ฟักต่อครั้ง		
10 ฟอง และน้อยกว่า	64	27.6
11-15 ฟอง	151	65.1
มากกว่า 15 ฟอง	17	7.3
มัธยฐาน = 12		
จำนวนที่ฟักเป็นตัวต่อครั้ง		
7 ตัวและน้อยกว่า	14	6.0
8-12 ตัว	152	65.5
มากกว่า 12 ตัว	66	28.5
มัธยฐาน = 10		

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
จำนวนตัวที่รอดเป็นไก่ใหญ่ต่อครั้ง		
1-5 ตัว	36	15.5
6-10 ตัว	167	71.9
มากกว่า 10 ตัว	29	12.6
มัธยฐาน = 10		
จำนวนไก่ที่เลี้ยงทั้งหมดในปัจจุบัน		
1-10 ตัว	98	42.2
11-20 ตัว	56	24.1
21-30 ตัว	34	14.7
มากกว่า 30 ตัว	44	19.0
มัธยฐาน = 13		
แม่ไก่ที่เลี้ยง		
1-5 ตัว	132	56.9
6-10 ตัว	59	25.4
มากกว่า 10 ตัว	41	17.7
มัธยฐาน = 5		
พ่อไก่ที่เลี้ยง		
1-5 ตัว	201	86.6
6-10 ตัว	18	7.7
มากกว่า 10 ตัว	13	5.7
มัธยฐาน = 2		
ลูกไก่ที่เลี้ยง		
1-5 ตัว	68	29.3
6-10 ตัว	64	27.6
11-15 ตัว	39	16.8
มากกว่า 15 ตัว	61	26.3
มัธยฐาน = 10		

4.2.3 การขาย

เกษตรกรครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 43.9) ได้มีการขายไก่ โดยไก่ที่ขายอยู่ในช่วง 1-20 ตัว ค่ามัธยฐานเท่ากับ 30 ตัว ไก่อายุ 1-2 สัปดาห์ มีค่ามัธยฐานของจำนวนที่ขายและราคาเท่ากับ 27.5 ตัว และ 27.5 บาท ไก่อายุ 2-3 สัปดาห์ มีค่ามัธยฐานของจำนวนที่ขายและราคาเท่ากับ 10 ตัว และ 37.5 บาท ไก่ขุนมีค่ามัธยฐานของจำนวนที่ขายและราคาเท่ากับ 15 ตัว และ 120 บาท ตามลำดับ พ่อพันธุ์ไก่มีค่ามัธยฐานของจำนวนที่ขายและราคาเท่ากับ 3 ตัว และ 200 บาท ตามลำดับ แม่พันธุ์มีค่ามัธยฐานของจำนวนที่ขายและราคาเท่ากับ 5 ตัว และ 200 บาท ค่ามัธยฐานของน้ำหนักของไก่เบตงขุนเท่ากับ 2 กิโลกรัม แล้วตัวเมียขุนของระยะเวลาในการเลี้ยงไก่เบตงขุนเท่ากับ 6 เดือน แหล่งที่ขายไก่เบตง ได้แก่ เพื่อนบ้าน พ่อค้าในท้องถิ่น ญาติพี่น้อง และร้านอาหาร การกำหนดราคาขายอาจเป็นไปได้ด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งคือ พ่อค้ากำหนด ผู้ขายกำหนด และต่อรองทั้งสองฝ่าย ซึ่งวิธีการทั้งสามวิธีอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน วิธีการขายมักอยู่ในรูปของพ่อค้ามาซื้อที่บ้าน การนำไปขายที่ตลาดและรวมกลุ่มขายมีบ้างแต่ไม่มากนัก ราคาที่ขายเป็นระบบและผู้ขายมีความพึงพอใจในราคาที่ขาย เกษตรกรที่ยังไม่เคยขายเนื่องจากเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือนและเลี้ยงไว้เป็นพ่อแม่พันธุ์ (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 การขาย

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
การขายไก่ในปี 2542		
ไม่ขาย	130	56.1
ขาย	102	43.9
จำนวนไก่ที่ขาย (n=102)		
1-20 ตัว	48	47.0
21-40 ตัว	18	17.6
มากกว่า 40 ตัว	36	35.4
จำนวนที่ขาย (อายุ 1-2 สัปดาห์)		
ไม่ขาย	210	90.5
น้อยกว่า 100 ตัว	17	7.3
101-500 ตัว	3	1.3
มากกว่า 500 ตัว	2	0.9

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
จำนวนที่ขาย (อายุ 3-4 สัปดาห์)		
ไม่ขาย	212	91.4
น้อยกว่า 100 ตัว	17	7.3
101-500 ตัว	2	0.9
มากกว่า 500 ตัว	1	0.4
จำนวนที่ขาย (ไก่เบตงขุน)		
ไม่ขาย	177	76.3
1-10 ตัว	26	11.2
11-20 ตัว	15	6.5
21-30 ตัว	5	2.1
มากกว่า 30 ตัว	9	3.9
จำนวนที่ขาย (พ่อพันธุ์)		
ไม่ขาย	208	89.6
1-5 ตัว	20	8.6
6-10 ตัว	2	0.9
มากกว่า 10 ตัว	2	0.9
จำนวนที่ขาย (แม่พันธุ์)		
ไม่ขาย	211	90.9
1-5 ตัว	12	5.2
6-10 ตัว	5	2.1
มากกว่า 10 ตัว	4	1.8
น้ำหนักไก่เบตงขุนที่ขาย (n=55)		
ต่ำกว่า 1.5 กก.	7	12.7
1.51-2.00 กก.	31	56.4
2.01-2.50 กก.	11	20.0
มากกว่า 2.50 กก.	6	10.9

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
ระยะเวลาที่ใช้เลี้ยงไก่เบตงขุน (n=55)		
1-4 เดือน	9	16.4
5-8 เดือน	37	67.2
มากกว่า 8 เดือน	9	16.4
แหล่งที่ขายไก่เบตงขุน*		
เพื่อนบ้าน	61	26.3
พ่อค้าในท้องถิ่น	47	20.3
ญาติพี่น้อง	23	9.9
ร้านอาหาร	6	2.6
ผู้กำหนดราคา (n=55)		
พ่อค้า	18	32.7
ตัวเอง	26	47.3
ต่อรองทั้งสองฝ่าย	11	20.0
วิธีการขาย (n=55)		
พ่อค้ามาซื้อที่บ้าน	38	69.1
นำไปขายที่ตลาด	11	20.0
รวมกลุ่มขาย	6	10.9
ความเป็นธรรมของราคา (n=55)		
ไม่เป็นธรรม	16	29.1
เป็นธรรม	39	70.9
ความพึงพอใจในราคาขาย (n=55)		
พอใจ	22	40.0
ค่อนข้างพอใจ	21	38.2
พอใจอย่างมาก	12	21.8

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
เหตุผลที่ไม่เคยขาย (n=177)		
บริโภคในครัวเรือน	126	71.2
เลี้ยงไว้เป็นพ่อแม่พันธุ์	37	20.9
เพิ่งเริ่มเลี้ยง	6	3.4
เลี้ยงไว้เรื่อยๆ	4	2.2
อนุรักษ์	3	1.7
งานอดิเรก	1	0.5

4.2.4 การให้อาหาร

วิธีการเลี้ยงไก่เบตงจะเป็นวิธีการที่ผสมผสานหลายรูปแบบ โดยแหล่งอาหารของไก่เบตงได้แก่ เศษอาหารในบ้าน ปล่อยตามธรรมชาติและการให้อาหารสำเร็จรูป ชนิดของวัตถุดิบที่ใช้เลี้ยงก็มีความหลากหลาย แต่ส่วนใหญ่เกษตรกรมักให้รำและปลายข้าว และเศษอาหารและผัก วิธีการให้อาหารของเกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 69.0) อยู่ในรูปของอาหารสำเร็จรูปและเศษอาหาร การให้อาหารสำเร็จรูปและเศษอาหารและรำ ข้าวโพดมีบ้าง แต่ไม่มากนัก แหล่งน้ำเลี้ยงไก่ที่สำคัญคือน้ำบ่อ การใช้น้ำฝน น้ำประปา และแหล่งน้ำธรรมชาติมีบ้างแต่ไม่มากนัก เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84.1) จะเลี้ยงไก่โดยมีเล้าอยู่นอกบ้าน ส่วนน้อยที่เลี้ยงโดยไม่มีเล้าไก่และมีเล้าอยู่ใต้ถุนหรือขี้ข้าว เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73.3) เลี้ยงโดยขังไก่ในคอกและปล่อยบ้าง เพียงส่วนน้อยที่เลี้ยงในคอกตลอดเวลาและปล่อยอิสระ (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 การให้อาหาร

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
แหล่งอาหารไก่เบตง*		
เศษอาหารในบ้าน	137	59.1
ปล่อยธรรมชาติ	107	46.1
อาหารสำเร็จรูป	139	59.9

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
ชนิดของวัตถุดิบที่ใช้เลี้ยง		
รำและปลายข้าว	44	19.0
เศษอาหารและผัก	29	12.5
ข้าวเปลือก	11	4.7
มันสำปะหลัง	6	2.6
ข้าวโพด	4	1.7
สาธู	3	1.3
กล้วย	2	0.8
ใช้ผสมผสานหลายรูปแบบ	133	57.3
วิธีการให้อาหาร		
อาหารสำเร็จรูป	19	8.2
อาหารสำเร็จรูปและเศษอาหาร	160	69.0
เศษอาหารและรำ/ ข้าวโพด	53	22.8
แหล่งน้ำ*		
น้ำฝน	53	22.8
น้ำบ่อ	152	65.5
น้ำประปา	41	17.7
แหล่งน้ำธรรมชาติ	31	13.4
สภาพการเลี้ยง		
ไม่มีเล้าไก่	13	5.6
มีเล้าอยู่นอกบ้าน	195	84.1
มีเล้าอยู่ใต้ถุนบ้าน	4	10.3
วิธีการเลี้ยง		
เลี้ยงในคอกตลอดเวลา	16	6.9
ขังในคอกและปล่อยบ้าง	170	73.3
ปล่อยอิสระ	46	19.8

*ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ

4.2.5 สุขภาพสัตว์

การตายระหว่างการเลี้ยงมีน้อยมากเพียงร้อยละ 5 โดยสาเหตุสำคัญ คือ การป่วยเป็นโรค เมื่อสัตว์ป่วยเป็นโรค เกษตรกรราวครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 46.6) ทำการรักษาเอง ราวหนึ่งในสี่จะติดต่อสัตวแพทย์ให้ทำการรักษาให้และติดต่อสัตวแพทย์และรักษาเอง เพียงส่วนน้อยไม่เกินร้อยละ 5 ปล่อยให้เฉยๆ นាំทิ้ง และให้เพื่อนช่วยรักษาให้ ช่วงที่สัตว์เป็นโรคมักเป็นช่วงลูกสัตว์และสัตว์รุ่นราวสองในสามของเกษตรกร (ร้อยละ 66.4) มีการทำวัคซีนให้สัตว์แต่มักเป็นสัตว์ปีกเพื่อป้องกันโรคระบาด ส่วนใหญ่ของเกษตรกร (ร้อยละ 60.8) ได้รับการช่วยเหลือในการทำวัคซีนจากกรมปศุสัตว์โดยไม่ต้องเสียค่า ใช้จ่ายเมื่อไก่อมีอาการเจ็บป่วย เกษตรกรส่วนใหญ่มักจะรักษาด้วยตนเอง และปรึกษาเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ สาเหตุสำคัญที่ทำให้สัตว์สูญหายเนื่องมาจากช่วงเป็นโรค อุบัติเหตุ และถูกขโมย เมื่อสัตว์ป่วยเป็นโรคและตายเกษตรกรส่วนใหญ่มักจะฝัง เพียงส่วนน้อยที่เผาและบริโภค (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 สุขภาพสัตว์

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
การตายของสัตว์ระหว่างการเลี้ยง		
ไม่มี	220	94.8
มี	12	5.2
สาเหตุสำคัญที่ทำให้สัตว์ตาย*		
อุบัติเหตุ	42	18.1
น้ำไม่เพียงพอ	3	1.3
แม่ไม่เลี้ยงลูก	24	10.3
ป่วยเป็นโรค	203	87.5
ฟักไม่ออก	82	35.3
การปฏิบัติต่อสัตว์เป็นโรค		
ปล่อยให้เฉยๆ	5	2.2
ติดต่อสัตวแพทย์	56	24.1
รักษาเอง	108	46.6
นាំทิ้ง	8	3.4
ขาย	-	-
ให้เพื่อนรักษา	1	0.4
ติดต่อสัตวแพทย์และรักษาเอง	61	26.3

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
ช่วยอายุสัตว์ที่เป็นโรค		
ลูกสัตว์	131	56.5
สัตว์รุ่น	66	28.4
พ่อแม่พันธุ์	5	2.2
ทุกช่วง	30	12.9
การทำวัคซีนให้สัตว์		
ไม่เคยทำ	78	33.6
ทำ	154	66.4
ชนิดสัตว์ที่ทำวัคซีน (n=154)		
โค/ กระบือ	15	9.7
สัตว์ปีก	119	77.3
ทั้งโค/ กระบือ และสัตว์ปีก	18	11.7
สุกร	2	1.3
เหตุผลที่ทำวัคซีน (n= 154)		
ปศุสัตว์แนะนำ	14	9.1
ป้องกันโรคระบาด	109	70.8
อื่นๆ	31	20.1
การได้รับการช่วยเหลือเกี่ยวกับการทำวัคซีน		
ไม่เคย	91	39.2
เคย	141	60.8
หน่วยงานที่ช่วยเหลือในการทำวัคซีน (n=141)		
กรมปศุสัตว์	137	97.2
พ่อค้า	2	1.4
สหกรณ์	2	1.4
การเสียค่าใช้จ่ายในการทำวัคซีน (n=141)		
ไม่เสีย	124	87.9
เสีย	17	12.1

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
สาเหตุสำคัญที่ทำให้สัตว์สูญหาย		
ป่วย	167	72.0
อุบัติเหตุ	36	15.5
ขโมย	29	12.5
การปฏิบัติเมื่อไก่เจ็บป่วย*		
รักษาด้วยตนเองทันที	131	56.5
ปรึกษาเพื่อนเกษตรกรแล้วทำการรักษา	48	20.7
เล่าอาการให้ร้านขายยาฟังแล้วซื้อยามารักษา	52	22.4
ปรึกษาเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์	142	61.2
วิธีการปฏิบัติเมื่อมีสัตว์ตาย		
บริโภคน	11	4.7
ฝัง	206	88.8
เผา	15	6.5

*ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ

4.2.6 การผสมพันธุ์และการคัดเลือก

มากกว่าครึ่งหนึ่งของเกษตรกร (ร้อยละ 58.6) มีการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ ที่เหลือร้อยละ 41.4 ไม่ทำเนื่องจากไม่มีความรู้ ลูกไก่ยังเล็ก เลี้ยงเป็นจำนวนน้อย ไม่มีพ่อแม่พันธุ์ เลี้ยงไว้เพื่อบริโภค และอื่นๆ ได้แก่ ไม่จำเป็น ทดลองเลี้ยง และเลี้ยงไว้เพื่อจำหน่าย เกษตรกรที่ทำการคัดเลือกมีเหตุผลที่สำคัญคือต้องการพันธุ์ดี โดยวิธีการคัดเลือกพันธุ์ทำได้หลายวิธี ได้แก่ เลือกตัวเมียที่มีขนาดใหญ่ ซื้อมาจากที่อื่น ขอขี้มจากทางเกษตรอำเภอ และเพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง ส่วนใหญ่ของเกษตรกร (ร้อยละ 86.6) ยังคงมีการปล่อยให้ผสมพันธุ์กันเองตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นวิธีการผสมพันธุ์ที่ไม่ถูกต้อง แต่ก็มีเกษตรกรอีกส่วนหนึ่งจัดผสมพันธุ์ให้จ้างคนอื่นมาช่วยผสมพันธุ์และให้เจ้าหน้าที่ของปศุสัตว์ผสมพันธุ์ให้ ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ระยะเวลาในการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ไม่แน่นอน แต่ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 3 ปี (ตารางที่ 4.17)

ตาราง 4.17 การผสมพันธุ์และการคัดเลือก

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
การคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์		
ไม่ทำ	96	41.4
ทำ	136	58.6
เหตุผลที่ไม่ทำ (n=96)		
ไม่มีความรู้	40	41.6
ลูกไก่อังเล็ก	11	11.5
มีไก่อ้น้อย	4	4.2
ไม่มีพ่อแม่พันธุ์	4	4.2
ไว้เพื่อบริโภค	4	4.2
อื่นๆ	33	34.3
เหตุผลที่ทำ (n=136)		
ต้องการพันธุ์ดี	110	80.9
แก้ปัญหาเลือดชิด	4	2.9
อื่นๆ	22	16.2
วิธีการคัดเลือกพันธุ์*		
เลือกตัวเมียที่มีขนาดใหญ่	166	71.6
ซื้อมาจากที่อื่น	67	28.9
ขอขี้มทางราชการ	39	16.8
ขอขี้มจากเพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง	34	14.7
วิธีการผสมพันธุ์*		
ปล่อยให้ผสมเองตามธรรมชาติ	201	86.6
จัดผสมพันธุ์ให้	41	17.7
จ้างคนอื่นมาช่วยผสมพันธุ์	4	1.7
ให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ผสมพันธุ์ให้	34	14.7
ระยะเวลาในการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์		
1 ปี	26	11.2
2 ปี	36	15.4
3 ปี	94	40.5
4 ปี	42	18.1
อื่นๆ	34	14.7

* ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ

4.2.7 การได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุน

มากกว่าครึ่งหนึ่งของเกษตรกร (ร้อยละ 52.6) ได้ระบุว่าหน่วยงานของกรมปศุสัตว์เป็นแหล่งสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์ ราวหนึ่งในสาม (ร้อยละ 36.6) ระบุเพื่อนบ้าน และราวร้อยละ 10 ระบุพ่อค้าคนกลาง ผู้นำในหมู่บ้าน และหน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร ราวครึ่งหนึ่งของเกษตรกร (ร้อยละ 56.8) ทราบข่าวการเลี้ยงสัตว์ทดแทนการปลูกพืช ขณะที่ร้อยละ 44.0 ไม่ทราบแหล่งของข้อมูลที่สำคัญในรูปตัวบุคคล ได้แก่ ปศุสัตว์จังหวัด/อำเภอ เพื่อนบ้าน และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในรูปของสื่อสารมวลชน ได้แก่ โทรทัศน์และวิทยุ ราวสองในสามของเกษตรกร (ร้อยละ 66.4) เคยได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์จากรัฐบาล โดยหน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือ ได้แก่ กรมปศุสัตว์และกรมส่งเสริมการเกษตร การช่วยเหลือจะอยู่ในรูปของการจัดหาพันธุ์สัตว์ การให้วัคซีน และการป้องกันโรคระบาด เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 94.8) มีปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ ปัญหาสำคัญ ได้แก่ โรคระบาด หุน ขาดความรู้ และขาดวัคซีนและยารักษาโรค ความช่วยเหลือส่วนใหญ่ที่ได้รับจะอยู่ในรูปของพันธุ์สัตว์และการป้องกันโรค

ตารางที่ 4.18 การได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุน

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
แหล่งสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์*		
พ่อค้าคนกลาง	32	13.8
เพื่อนบ้าน	85	36.6
ผู้นำในหมู่บ้าน	31	13.4
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	5	2.2
หน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร	33	14.2
หน่วยงานกรมปศุสัตว์	122	52.6
การทราบข่าวการเลี้ยงสัตว์ทดแทนการปลูกพืช		
ไม่ทราบ	102	44.0
ทราบ	130	56.0

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ทดแทนการปลูกพืช*		
วิทยุ	35	15.1
ปศุสัตว์จังหวัด/ อำเภอ	86	37.1
โทรทัศน์	69	29.7
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	27	11.6
เพื่อนบ้าน	39	16.8
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	3	1.3
การได้รับการช่วยเหลือในการเลี้ยงสัตว์จากทางราชการ		
ไม่เคย	78	33.6
เคย	154	66.4
หน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือ*		
กรมปศุสัตว์	134	57.8
กรมส่งเสริมการเกษตร	30	12.9
ลักษณะการได้รับการช่วยเหลือ*		
พันธุ์สัตว์	89	38.4
การผสมเทียม	36	15.5
เงินทุน	20	8.6
วัคซีน	113	48.7
อาหารสัตว์	32	13.8
การป้องกันโรค	105	45.3
ความรู้การเลี้ยงสัตว์	80	34.5
การมีปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์		
ไม่มี	12	5.2
มี	220	94.8

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
ปัญหาการเลี้ยงสัตว์*		
โรคระบาด	160	69.0
พันธุ์สัตว์	49	21.1
ภาคความรู้	117	50.4
แรงงานเลี้ยงและเวลา	16	6.9
อาหารและพื้นที่เลี้ยงสัตว์	46	19.8
ตลาด	53	22.8
อุทกภัย	53	22.8
ทุน	122	52.6
ราคา	53	22.8
การรักษาโรค/ วัคซีน	109	47.0
ลักษณะความต้องการการช่วยเหลือ*		
พันธุ์สัตว์	174	75.0
อาหารสัตว์	113	48.7
การป้องกันโรค	171	73.7
ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์	132	56.9
การตลาดและราคา	118	50.9

* ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ

4.2.8 การฝึกอบรมและความประสงค์เข้าร่วมโครงการ

ราวหนึ่งในห้า (ร้อยละ 21.1) ของเกษตรกรเท่านั้นที่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่เบตง โดยเรื่องสำคัญในการฝึกอบรม ได้แก่ การเลี้ยงทั่วไป (ร้อยละ 10.8) และการทำวัคซีน การที่ส่วนใหญ่ของเกษตรกร (ร้อยละ 78.9) ไม่ได้รับการฝึกอบรม เนื่องจากเหตุผลที่สำคัญคือ ไม่มีแหล่งให้ฝึกอบรม และไม่ทราบว่ามีบริการการฝึกอบรม เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85.8) มีความประสงค์จะเข้าช่วยโครงการการเลี้ยงไก่ในหมู่บ้าน เพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 14.2) ที่ไม่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการเนื่องจากไม่มีเวลา การรวมกลุ่มทำให้ปัญหามากขึ้นๆ ได้แก่ เลี้ยงเป็นจำนวนน้อย และเลี้ยงเป็นงานอดิเรก เป็นต้น ส่วนใหญ่ของเกษตรกร (ร้อยละ 87.9) ประสงค์ที่จะประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ โดยสัตว์ที่สนใจมากที่สุดได้แก่ โคเนื้อและไก่ไข่ สาขาความรู้

ที่ต้องการอบรมคือการป้องกันโรค ทำวัคซีน การลาด และการปรับปรุงพันธุ์ สถานที่ฝึกอบรมควรเป็นที่ประชุมหมู่บ้านและที่ว่าการอำเภอ ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการฝึกอบรมคือ บ่ายถึงเย็น โดยผู้ที่นำเข้าอบรมเกษตรกรประกอบด้วยตัวเกษตรกรเอง เพื่อนบ้าน และผู้นำชุมชน เกษตรกรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ คือ ควรมีการอบรมทางวิชาการที่ถูกต้อง รัฐควรให้การสนับสนุนพ่อแม่พันธุ์ รัฐควรช่วยเหลือทำวัคซีน และควรมีตลาดรองรับ

ตารางที่ 4.19 การฝึกอบรมและความประสงค์เข้าร่วมโครงการ

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่เบตง		
ไม่เคย	183	78.9
การเลี้ยงทั่วไป	25	10.8
การฝึกไก่ด้วยตัว	4	1.7
การทำวัคซีนป้องกันโรค	14	6.0
การคัดพ่อแม่พันธุ์	3	1.3
การตลาดและการอนุรักษ์	3	1.3
เหตุผลที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรม (n=183)		
ไม่มีแหล่งให้ฝึกอบรม	65	35.5
ไม่ทราบว่ามีการให้บริการ	31	16.9
ไม่มีเวลา	25	13.7
รัฐไม่ได้ส่งเสริมอย่างจริงจัง	20	10.9
อื่นๆ	42	22.9
การเข้าร่วมโครงการการเลี้ยงไก่เบตงในหมู่บ้าน		
ไม่เข้าร่วม	33	14.2
เข้าร่วม	199	85.8
เหตุผลที่ไม่เข้าร่วม (n=33)		
ไม่มีเวลา	10	30.4
การรวมกลุ่มทำให้มีปัญหา	5	15.2
ขาดการสนับสนุนที่ดี	5	15.2
มีปัญหาในการเลี้ยงมาก	4	12.1
อื่นๆ	4	12.1

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
การประกอบอาชีพทางการเกษตรต่อไปในอนาคต		
ไม่ประกอบอาชีพ	28	12.1
ประกอบอาชีพ	204	87.9
ความต้องการความรู้ในการประกอบอาชีพ		
เลี้ยงสัตว์	143	61.6
ทำสวนผลไม้	32	13.8
ทำสวนยาง	22	9.5
อื่นๆ	35	15.1
สัตว์เลี้ยงที่สนใจมากที่สุด (n=143)		
ไก่เนื้อ/ ไก่ไข่	95	
สุกร	25	
โค/ กระบือ		
แพะ/ แกะ		
เป็ด/ ห่าน		
สาขาความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์		
การป้องกันโรค/ ทำวัคซีน	99	42.7
การตลาด	19	8.2
การปรับปรุงพันธุ์	18	7.7
โรงเรือน	6	2.6
การให้อาหาร	4	1.7
ความต้องการเกี่ยวกับสถานที่ฝึกอบรม		
ที่ประชุมหมู่บ้าน	114	49.1
ที่ว่าการอำเภอ	38	16.4
โรงเรียน	19	8.2
มัสยิด	16	6.9
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	7	3.0
ที่ใดก็ได้	38	16.4

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
ช่วงเวลาการฝึกอบรม		
เข้าถึงเพียง	45	19.4
บ้างถึงขั้น	140	60.3
ตลอดวัน	29	12.5
กลางคืน	7	3.0
เวลาใดก็ได้	11	4.8
ผู้ที่ควรรับการอบรม		
ตัวเอง	175	75.4
ลูก	43	18.1
ญาติพี่น้อง	54	23.3
เขย/ สะใภ้	6	2.6
เพื่อนบ้าน	107	46.1
ผู้นำชุมชน	101	43.5
ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์		
อยากให้มีการอบรมทางวิชาการที่ถูกต้อง	27	
ควรสนับสนุนพ่อแม่พันธุ์	21	
รัฐควรช่วยเหลือทำวัคซีน	12	
ควรมีตลาดกลางรองรับ	11	

4.2.9 ความต้องการเทคโนโลยีเกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง

มากกว่าครึ่งหนึ่งของเกษตรกรมีความต้องการเป็นอย่างมากเกี่ยวกับการคัดไก่ไว้ทำพันธุ์ การปรับปรุงสายพันธุ์ การให้วัคซีน การป้องกันรักษาโรคด้วยยา การกำจัดพยาธิภายนอก และการป้องกันโรคระบาด มีความต้องการในระดับปานกลางเกี่ยวกับการสร้างโรงเรือนและการทำความสะอาดโรงเรือน (ตารางที่ 4.20) จึงเห็นได้ว่าเกษตรกรให้ความสำคัญในเรื่องของการคัดเลือกและการผสมพันธุ์กับสุขภาพสัตว์ (ยาและการป้องกันโรค) เป็นอันดับแรก ร้อยละใช้เป็นเรื่องเกี่ยวกับโรงเรือน ส่วนเทคโนโลยีอื่นๆ นอกเหนือจากเรื่องดังกล่าว เกษตรกรมีความต้องการน้อยมาก เกษตรกรที่ไม่ต้องการเทคโนโลยีมีไม่เกินร้อยละ 10 เหตุผลที่ไม่ต้องการเนื่องจากมีการเลี้ยงที่เป็นแบบพื้นเมืองและไม่มีปัญหาเกี่ยวกับโรคระบาด

ตารางที่ 4.20 ความต้องการเทคโนโลยีเกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง

ประเภทข้อมูล	ระดับความต้องการ (n=232)			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ต้องการ
1. การสร้างโรงเรือน	49(21.1)	119(51.3)	45(19.4)	19(8.2)*
2. การทำความสะอาดโรงเรือน	43(18.5)	122(52.6)	46(19.8)	21(9.1)
3. การจัดการอุปกรณ์การเลี้ยงไก่	73(31.5)	95(40.9)	43(18.5)	21(9.1)
4. การคัดไก่ไว้ทำพันธุ์	133(57.3)	58(25.0)	27(11.6)	14(6.0)
5. การปรับปรุงสายพันธุ์	135(58.2)	51(22.0)	33(14.2)	13(5.6)
6. การเลี้ยงคูพ่อแม่พันธุ์	106(45.7)	85(36.6)	27(11.6)	14(6.0)
7. การสร้างสูตรอาหารไก่	91(39.2)	86(37.1)	39(16.8)	16(6.9)
8. การเลือกใช้วัตถุดิบทดแทนในอาหารสัตว์	81(34.9)	91(39.2)	40(17.2)	20(8.6)
9. การผสมอาหาร	81(34.9)	91(39.2)	40(17.2)	20(8.6)
10. การเก็บรักษาวัตถุดิบอาหารสัตว์	64(27.6)	90(38.8)	57(24.6)	21(9.1)
11. การตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์เบื้องต้น	76(32.8)	71(30.6)	65(28.0)	20(8.6)
12. การแก้ปัญหาวัตถุดิบอาหารสัตว์เป็นพิษ	184(44.8)	56(24.1)	56(24.1)	16(6.9)
13. การให้วัคซีน	136(58.6)	57(24.6)	24(10.3)	15(6.5)
14. การป้องกันรักษาโรคด้วยยา	141(60.8)	60(25.9)	19(8.2)	12(5.2)
15. การกำจัดพยาธิภายนอก	131(56.5)	66(28.4)	21(9.1)	14(6.0)
16. การป้องกันโรคระบาด	144(62.1)	53(22.8)	23(9.9)	12(5.2)
17. การใช้พืชสมุนไพรรักษาโรค	115(49.6)	63(27.2)	38(16.4)	16(6.9)

* ตัวเลขในวงเล็บแสดงถึงค่าร้อยละ

4.3 ปัญหาและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง

4.3.1 ปัญหาในการผลิตไก่เบตง

ปัญหาในการเลี้ยงไก่เบตงแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ (1) ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยง และ (2) ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเลี้ยง เปิดดูจากการกระจายตัวของข้อมูล พบว่า ปัญหาที่สำคัญคือ ขาดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงและการคัดพันธุ์ และ โรคพยาธิ

และการป้องกัน รองลงมาต้นทุนอาหารสัตว์และอุปกรณ์โรงเรียนมีราคาแพง และไก่มักเป็นโรคระบาด (ตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21 ปัญหาเกี่ยวกับระบบผลิตไก่เบตง

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
โรงเรียน		
ต้นทุนอุปกรณ์โรงเรียนแพง	19	8.2
ไม่ทราบวิธีการสร้างโรงเรียนที่ถูกต้อง	7	3.0
การฆ่าเชื้อภายในโรงเรียน	3	1.3
น้ำท่วม	1	0.4
การเลี้ยงและการคัดพันธุ์		
ไม่มีความรู้	43	18.5
ใช้เวลานานในการคัดพันธุ์	2	0.9
อาหารและการให้อาหาร		
ต้นทุนค่าอาหารแพง	25	10.8
ขาดแคลนวัตถุดิบ	4	1.7
ไม่มีความรู้	2	0.9
โรคพยาธิและการป้องกัน		
ไม่มีความรู้	37	15.9
มักเป็นโรค	20	8.6

*ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ

เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตไก่เบตง พบว่าในเรื่องของที่ดิน ปัญหาที่สำคัญคือที่ดินมีขนาดเล็ก และพื้นที่มีลักษณะเป็นดินทรายชั้นและได้ง่าย ในด้านแรงงาน เกษตรกรระบุว่าไม่มีปัญหา ในด้านเงินทุนปัญหาที่สำคัญคือ ขาดแคลนเงินทุน และการเลี้ยงต้องใช้เงินทุนมาก ในด้านตลาด ตลาดแคบและไม่แน่นอนและขาดความรู้เกี่ยวกับการตลาด ส่วนแรงงาน แหล่งน้ำไม่เป็นปัญหาแต่อย่างใด (ตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22 ปัญหาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตไก่เบตง

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
ที่ดิน		
ขนาดเล็ก	17	7.3
เป็นดินทราย ชื้นและ	9	3.9
ทุน		
ไม่มีเงินทุน	63	27.2
ใช้เงินทุนมาก	12	5.2
ตลาด		
ตลาดแคบและไม่แน่นอน	45	19.4
ขาดความรู้เรื่องตลาด	4	1.7

4.3.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง

เกี่ยวกับการซื้อสัตว์ ส่วนใหญ่ของเกษตรกร (ร้อยละ 43.8) มีการซื้อสัตว์จากเพื่อนบ้าน และร้อยละ 38.7 จากพ่อค้าในตลาด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบริโภคและทำพันธุ์ เกี่ยวกับข้อดีของการเลี้ยงไก่เบตง พบว่า โตเร็ว ราคได้ดี รสชาติดีเหมาะแก่การบริโภค และเป็นของคู่บ้าน ข้อเสียของการเลี้ยงไก่เบตงก็มี ได้แก่ เลี้ยงดูยาก ไม่ทนต่อสภาพแวดล้อม พ่อแม่พันธุ์มีราคาแพง มักเป็นโรคได้ง่าย กินมากและน้ำหนักเบา และตลาดไม่แน่นอน เกี่ยวกับอนาคตของการเลี้ยงไก่เบตง พบว่า ราวหนึ่งในสาม (ร้อยละ 35.3) ให้ความเห็นว่าการตลาดจะดีขึ้นกว่าเดิม ราวร้อยละ 15 เห็นว่าขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจของประเทศ และจะมีการเลี้ยงเพิ่มมากขึ้น ราวร้อยละ 10 เห็นว่าราคาไก่เบตงจะสูงขึ้น และจะเป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพใหม่ อื่นๆ ร้อยละ 16.4 ให้ความเห็นว่าแนวโน้มในการเลี้ยงจะลดลง ดันทุนการเลี้ยงสูงและตลาดแคบ (ตารางที่ 4.23)

ตารางที่ 4.23 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
การเคยซื้อสัตว์		
ไม่เคย	15	6.5
เคย	217	93.5
แหล่งที่ซื้อ (n=217)		
เพื่อนบ้าน	95	43.8
พ่อค้า	84	38.7
ทั้ง 2 วิธีข้างต้น	38	17.5
วัตถุประสงค์ในการซื้อสัตว์ (n=217)		
บริโภค	90	41.5
ทำพันธุ์	76	35.0
ทั้งบริโภคและทำพันธุ์	51	23.5
ข้อดีของการเลี้ยงไก่เบตง		
โตเร็ว	91	39.2
รายไดดี	84	36.2
รสชาติดีเหมาะแก่การบริโภค	59	25.4
เป็นของคู่บ้าน	16	6.9
ข้อเสียของการเลี้ยงไก่เบตง		
ไม่มี	58	25.0
มี	174	75.0
ข้อเสียของการเลี้ยงไก่เบตง*		
เลี้ยงดูยาก	74	31.9
ไม่ทนต่อสภาพแวดล้อม (ฤดูฝน)	34	14.7
พ่อแม่พันธุ์มีราคาแพง	24	10.3
มักเป็นโรคได้ง่าย	22	9.5
กินมาก น้ำหนักเบา	19	8.2
ตลาดไม่แน่นอน	13	5.6

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (n=232)	ร้อยละ
อนาคตของการเลี้ยงไก่เบตง		
การตลาดจะดีกว่านี้	82	35.3
ขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจของประเทศ	36	15.5
จะมีการเลี้ยงมากขึ้น	34	14.6
ราคาจะสูงขึ้น	22	9.5
เป็นทางเลือกอาชีพใหม่	20	8.6
อื่นๆ	38	16.4

*ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ

4.4 ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเทคโนโลยีเกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่เบตง พบว่า การหาข่าวสารจากสื่อบุคคล และความรู้เกี่ยวกับการผลิตไก่เบตงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความต้องการในการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่เบตง จึงเห็นได้ว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ครอบครัวและการมีสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่มีผลต่อความต้องการในการฝึกอบรม (ตารางที่ 4.24)

ปัจจัยทางด้านสังคมจึงมีผลอย่างแท้จริงต่อความต้องการฝึกอบรม ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นตัวความเป็นไปได้ว่า การเปิดตัวเองต่อความรู้หรือสิ่งประดิษฐ์ใดๆก็ตาม จะทำให้เกิดการตื่นตัว (aware) และมีการแสวงหาข้อเท็จจริงต่างๆ และเกิดความรู้ต่อสิ่งนั้นๆ เพื่อพัฒนาความรู้ในระดับหนึ่งแล้ว ก็มีความต้องการที่จะรู้ในสิ่งอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป จึงอาจกล่าวได้ว่าความต้องการฝึกอบรมเป็นผลเนื่องมาจากการหาความรู้ทางสื่อบุคคล การหาความรู้ทางสื่อสารมวลชน และความรู้เกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง ภายหลังจากที่ได้มีการควบคุมอิทธิพลของตัวแปร ได้แก่ อายุ และการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์เปลี่ยนไปโดยไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการหาข่าวสารจากสื่อสารมวลชนกับความต้องการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตไก่เบตงเลย ความสัมพันธ์ที่แท้จริงจึงมีเพียงสองปัจจัยเท่านั้นที่มีผลต่อความต้องการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง ได้แก่ การหาข่าวสารจากสื่อบุคคล และความรู้เกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง

ตารางที่ 4.24 ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง (n=232)

ประเภทข้อมูล	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	
	ก่อนควบคุม อายุและการศึกษา	หลังควบคุม อายุและการศึกษา
รายได้ครอบครัว	.067	.055
การมีสิ่งอำนวยความสะดวก	.070	.056
การหาข่าวสารจากสื่อบุคคล	.166**	.159**
การหาข่าวสารจากสื่อมวลชน	.109*	.099
ความรู้เกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง	.288**	.285**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 %

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01%

การทดลองที่ 2 การสำรวจจำนวนและการกระจายของประชากรและลักษณะประจำพันธุ์ของ ไก่อเบตง

4.2.1. การกระจาย และลักษณะประจำพันธุ์ของไก่อเบตง

จากการศึกษาการกระจายตัวของประชากรไก่อเบตงจากสถิติจำนวนไก่อเบตงที่ได้จากการสำรวจใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) พบว่า ในปี พ.ศ. 2543 ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดที่มีการเลี้ยงไก่อเบตงหนาแน่นมากที่สุดคือ จังหวัดยะลา ได้แก่ อำเภอเบตง เนื่องจากเชื่อกันว่ามีแหล่งกำเนิดมาจากอำเภอเบตงจึงถูกตั้งชื่อให้เหมือนกัน (Tai and Huang, 1989) รองลงมาคือ อำเภอเมือง อำเภอบันนังสตา และอำเภอธารโต รองลงมาคือ จังหวัดปัตตานี ได้แก่ อำเภอปะนาเระ ซึ่งมีการเลี้ยงเพียงเล็กน้อย ส่วนจังหวัดนราธิวาสไม่มีการเลี้ยง การที่การกระจายตัวของประชากรไก่อเบตงในแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกัน อาจจะมีเหตุผลเนื่องมาจากความแตกต่างกันในการเก็บรวบรวมข้อมูล หรืออาจเนื่องมาจากไม่ข้อมูลพื้นฐานของประชากรไก่อเบตงมาก่อน จึงไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ และการเลี้ยงไก่อเบตงมีเฉพาะบางส่วนของภาคใต้ โดยเฉพาะจังหวัดยะลาเท่านั้น

อย่างไรก็ตามจากการสำรวจข้อมูลในภาคสนาม ปี 2543 พบว่าการเลี้ยงไก่อเบตงพันธุ์แท้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงเพื่อการบริโภค และขาย ขณะที่ความต้องการเพื่อการบริโภคไก่อเบตงทั้งภายใน และต่างประเทศ (มาเลเซีย และสิงคโปร์) มีมากขึ้นจึงมีไม่เพียงพอกับความต้องการ ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้พ่อแม่พันธุ์จำนวนมากถูกฆ่าชำแหละเพื่อการบริโภคเนื่องจากมีราคาดี

จากการศึกษาลักษณะประจำพันธุ์ของไก่อเบตง (แยกเพศ) ที่ระดับอายุต่างๆ แสดงในตารางที่ 3 พบว่าเมื่อไก่อเบตงเพศผู้โตเต็มวัยแล้ว (อายุ 24 สัปดาห์) จะมีน้ำหนักโดยเฉลี่ย 2.11 กิโลกรัม สอดคล้องกับการสำรวจไก่อเบตงขุนที่ขายมีน้ำหนักอยู่ในช่วง 1.5-2.0 กิโลกรัม ระยะเวลาเลี้ยง 5-8 เดือน ซึ่งสูงกว่าน้ำหนักเมื่ออายุ 8 และ 16 สัปดาห์ ประมาณ ร้อยละ 71.56 และ 23.70 สำหรับความกว้าง และยาวกะโหลก หงอน คอ ปีก รอบอก ลำตัว และส่วนต่างๆ ของร่างกาย ดังแสดงในตารางที่ 4.25 ตามลำดับ ซึ่งค่าเฉลี่ยของลักษณะเหล่านี้จะสูงกว่าค่าเฉลี่ยของไก่อเบตงเมื่ออายุ 16 สัปดาห์ ประมาณ ร้อยละ 5 ถึงร้อยละ 24 และเมื่ออายุ 52 สัปดาห์ มีน้ำหนัก 2.35 กิโลกรัม สอดคล้องกับรายงานของ Tai and Huang (1989) ไก่อเบตงโตเต็มที่ (adult) มีน้ำหนัก 2.0-2.5 กิโลกรัม เช่นเดียวกับทวีและอรพิน (2537) และนิรัตน์และรัตนา (2539) รายงานว่า ไก่อเบตงเพศผู้มีน้ำหนักโตเต็มที่สูงสุดไม่เกิน 3 กิโลกรัม

จะเห็นว่าน้ำหนัก และความยาวส่วนต่างๆ ของร่างกายเพิ่มขึ้นตามระดับอายุของไก่อเบตง โดยมีอัตราการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงอายุ 8-16 สัปดาห์ หลังจากนั้นค่อยๆ

ลดลง อย่างไรก็ตามน้ำหนักตัวของไก่เบตงที่ได้จากการศึกษามีค่าน้อยกว่าที่เคยรายงานไว้โดย นีร์ตันและรัตนา (2539) ศึกษาการเจริญเติบโตและผลผลิตซากไก่เบตง ทั้งนี้อาจเนื่องจาก สภาพการเลี้ยงดู และการให้อาหารที่แตกต่างๆ กัน การเลี้ยงแบบขังกรงหรือขังคอกมีผลทำให้ ไก่มีน้ำหนักตัวมากกว่าสภาพการเลี้ยงแบบปล่อยเลี้ยงตามพื้นเนื่องจากสัตว์ใช้พลังงานน้อยกว่า (Deaton et al., 1974)

ตารางที่ 4.25 แสดงลักษณะต่างๆ ของไก่เบตงเพศผู้ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ลักษณะ	ค่าเฉลี่ย (เพศผู้) ^{1,2}			
	อายุ 8 สัปดาห์	อายุ 16 สัปดาห์	อายุ 24 สัปดาห์	อายุ 52 สัปดาห์
น้ำหนัก (กก.)	0.60 ± 0.21	1.61 ± 0.19	2.11 ± 0.28	2.35 ± 0.19
ความกว้างกะโหลก (ซม.)	2.32 ± 0.22	2.74 ± 0.31	2.92 ± 0.09	3.03 ± 0.21
ความยาวกะโหลก (ซม.)	5.17 ± 0.58	6.82 ± 0.38	7.20 ± 0.29	7.34 ± 0.14
ความกว้างหงอน (ซม.)	0.63 ± 0.18	1.34 ± 0.31	1.76 ± 0.25	2.10 ± 0.41
ความยาวหงอน (ซม.)	3.57 ± 0.65	6.52 ± 0.87	8.56 ± 1.04	10.98 ± 1.58
ความยาวคอ (ซม.)	10.44 ± 2.66	15.55 ± 1.51	16.63 ± 0.91	19.88 ± 1.44
ความยาวปีก (ซม.)	35.65 ± 5.57	49.97 ± 2.93	50.75 ± 2.65	51.32 ± 0.50
ความยาวรอบอก (ซม.)	19.68 ± 2.67	29.15 ± 1.94	32.91 ± 1.14	33.75 ± 0.50
ความกว้างลำตัว (ซม.)	4.14 ± 0.87	5.98 ± 0.36	6.66 ± 0.37	7.80 ± 0.63
ความยาวลำตัว (ซม.)	12.75 ± 1.94	19.74 ± 1.24	20.31 ± 1.24	21.75 ± 1.71
ความลึกลำตัว (ซม.)	8.31 ± 0.65	12.13 ± 0.70	13.37 ± 0.74	14.35 ± 0.52
Keel (ซม.)	6.69 ± 0.83	9.00 ± 0.51	9.49 ± 0.53	10.56 ± 4.94
Pubic (ซม.)	1.48 ± 0.32	2.13 ± 0.29	2.59 ± 0.52	3.15 ± 0.30
Lateral (ซม.)	1.64 ± 0.42	1.54 ± 0.41	1.57 ± 0.74	1.93 ± 0.22
Pubic-lateral (ซม.)	2.20 ± 0.32	2.75 ± 0.47	3.18 ± 0.37	3.50 ± 0.43
Keel-lateral (ซม.)	4.23 ± 0.68	4.72 ± 0.73	5.38 ± 1.18	5.60 ± 0.34
ทวาร (ซม.)	1.27 ± 0.09	1.54 ± 0.20	1.65 ± 0.47	1.93 ± 0.05
ความยาวขา (ซม.)	10.30 ± 2.16	16.58 ± 1.61	17.33 ± 0.86	18.00 ± 0.00
ความยาวรอบแข้ง (ซม.)	3.47 ± 0.59	4.12 ± 0.57	4.94 ± 0.35	5.40 ± 0.39
ความยาวแข้ง (ซม.)	7.35 ± 1.23	11.34 ± 1.06	11.97 ± 0.72	12.75 ± 0.87

¹ ค่าเฉลี่ย ± ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SD)

² ข้อมูลจากไก่เบตงเพศผู้ จำนวน 50 ตัว

ขณะที่ไก่เบตงเพศเมียเมื่อโตเต็มวัยแล้ว (24 สัปดาห์) พบว่าจะมีน้ำหนักโดยเฉลี่ย 1.69 กิโลกรัม ซึ่งสูงกว่าน้ำหนักเมื่ออายุ 8 และ 16 สัปดาห์ ประมาณร้อยละ 69.82 และ 24.85

และเมื่ออายุ 52 สัปดาห์ มีน้ำหนัก 1.78 กิโลกรัม ใกล้เคียงกับรายงานของ Tai and Huang (1989) และปิ่น (2541) กล่าวว่า ไก่เบตงเพศเมียน้ำหนักตัวเมื่อโตเต็มที่ประมาณ 1.5-1.9 กิโลกรัม สำหรับความกว้าง และยาวกะโหลก หงอน คอ ปีก รอบอก ลำตัว และส่วนต่างๆ ของร่างกาย ดังแสดงในตารางที่ 4 ตามลำดับ ทำนองเดียวกับเพศผู้โดยเพิ่มขึ้นตามอายุไก่ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งค่าเฉลี่ยของลักษณะเหล่านี้จะสูงกว่าค่าเฉลี่ยของไก่เบตงเมื่ออายุ 16 สัปดาห์ ประมาณร้อยละ 1 ถึง ร้อยละ 48 (ตารางที่ 4.26)

ตารางที่ 4.26 แสดงลักษณะต่างๆ ของไก่เบตงเพศเมียใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ลักษณะ	ค่าเฉลี่ย (เพศเมีย) ^{1,2}			
	อายุ 8 สัปดาห์	อายุ 16 สัปดาห์	อายุ 24 สัปดาห์	อายุ 52 สัปดาห์
น้ำหนัก (กก.)	0.51 ±0.03	1.27 ±0.14	1.69 ±0.23	1.78 ±0.23
ความกว้างกะโหลก (ซม.)	2.31 ±0.21	2.55 ±0.22	2.72 ±0.24	2.73 ±0.15
ความยาวกะโหลก (ซม.)	5.02 ±0.53	6.23 ±0.23	6.25 ±0.34	6.49 ±0.35
ความกว้างหงอน (ซม.)	0.51 ±0.24	0.43 ±0.13	0.69 ±0.31	0.78 ±0.17
ความยาวหงอน (ซม.)	2.90 ±0.62	3.39 ±0.43	4.31 ±0.92	4.73 ±0.75
ความยาวคอ (ซม.)	9.09 ±1.59	14.08 ±1.04	14.31 ±1.40	16.87 ±0.95
ความยาวปีก (ซม.)	33.23 ±3.58	43.96 ±2.13	44.93 ±1.92	45.06 ±2.12
ความยาวรอบอก (ซม.)	18.99 ±2.46	27.53 ±1.31	30.72 ±1.13	31.67 ±1.23
ความกว้างลำตัว (ซม.)	4.30 ±0.34	5.54 ±0.33	6.74 ±0.30	7.03 ±0.35
ความยาวลำตัว (ซม.)	12.12 ±1.51	18.01 ±0.96	18.24 ±1.06	18.57 ±0.78
ความลึกลำตัว (ซม.)	8.03 ±0.37	11.07 ±0.65	12.15 ±0.93	13.89 ±0.85
Keel (ซม.)	6.45 ±0.76	8.78 ±0.74	9.80 ±0.73	10.42 ±0.72
Pubic (ซม.)	1.49 ±0.34	2.18 ±0.33	3.08 ±0.46	3.70 ±0.42
Lateral (ซม.)	1.65 ±0.41	1.48 ±0.39	2.84 ±0.54	3.38 ±0.88
Pubic-lateral (ซม.)	2.05 ±0.22	2.65 ±0.42	3.23 ±0.45	3.43 ±0.33
Keel-lateral (ซม.)	4.05 ±0.55	4.29 ±0.65	5.88 ±0.30	6.53 ±1.25
ทวาร (ซม.)	1.24 ±0.10	1.56 ±0.24	2.46 ±0.33	2.63 ±0.36
ความยาวขา (ซม.)	9.60 ±1.78	14.28 ±1.20	15.01 ±0.54	15.05 ±0.93
ความยาวรอบแข้ง (ซม.)	3.19 ±0.30	4.09 ±0.29	4.13 ±0.32	4.19 ±0.37
ความยาวแข้ง (ซม.)	6.89 ±0.99	9.66 ±0.78	9.71 ±0.81	10.37 ±1.06

¹ ค่าเฉลี่ย ± ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SD)

² ข้อมูลจากไก่เบตงเพศเมีย จำนวน 50 ตัว

4.2.2 ผลผลิตซาก (carcass yield)

น้ำหนักตัวมีชีวิต น้ำหนักซาก และส่วนต่างๆ ของซากที่ชำแหละเมื่ออายุ 24 สัปดาห์ของไก่เบตงเพศผู้และเพศเมีย โดยการคำนวณเทียบเป็นค่าร้อยละของน้ำหนักมีชีวิต (live weight) แสดงไว้ในตารางที่ 4.27 และภาพที่ 4.1 พบว่าไก่เบตงเพศผู้มีเปอร์เซ็นต์ซากอุ่น (prechilled carcass weight) เนื้ออกต้นนอก (pectoralis major weight) สะโพก (thigh weight) น่อง (drumstick weight) ปีก (wing weight) แฉ่ง (shank weight) หัว (head weight) หัวใจ (heart weight) และม้าม (spleen weight) สูงกว่าเพศเมีย ในขณะที่เปอร์เซ็นต์เนื้ออกสันใน (pectoralis minor weight) ซี่โครงและหลัง (skeletal frame weight) คอ (neck weight) ตับ (liver weight) กึ้น (gizzard weight) และไขมันในช่องท้อง (abdominal leaf fat weight) สูงกว่าไก่เบตงเพศผู้ ซึ่งค่าผลผลิตซากใกล้เคียงกับรายงานของนิรต์นและรัตนา (2539) นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจน คือ ผิวหนังของไก่เบตงมีสีเหลืองทำให้ซากมีลักษณะเป็นที่น่าพอใจ และตรงกันความต้องการของผู้บริโภค จึงนับว่าเป็นข้อได้เปรียบอีกประการหนึ่งของไก่เบตง จึงเป็นสาเหตุทำให้เนื้อไก่เบตงมีราคาจำหน่ายในตลาดสูงกว่าไก่เนื้อทั่วไป เนื่องจากปัจจุบันไก่เบตงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นไก่พื้นเมืองที่ให้เนื้อคุณภาพดี รสชาติแตกต่างไปจากไก่พื้นเมืองต่างๆ ไป คือ มีรสหอมหวานนุ่ม ไม่และเหมือนเนื้อไก่อื่นๆ จนเป็นที่นิยมของผู้บริโภคทั้งไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดทางภาคใต้ เช่น นราธิวาส และยะลา เป็นต้น (ปิ่น, 2541) ส่วนการสะสมในช่องท้องพบว่า เพศเมียมีการสะสมไขมันในช่องท้องมากกว่าไก่เพศผู้จะเป็นผลมาจากการทำงานของฮอร์โมนเพศเมีย ซึ่งทำหน้าที่กระตุ้นให้มีการสะสมไขมันในช่องท้อง และตามส่วนต่างๆ ของร่างกายมากกว่าเพศผู้ (Leenstra, 1986)

4.2.3 สมรรถภาพการผลิตของไก่เบตงเพศเมีย

แสดงสมรรถภาพการผลิตของไก่เบตงเพศเมียดังแสดงในตารางที่ 4.28 พบว่าอายุเริ่มไข่ประมาณ 23 สัปดาห์ โดยให้ไข่ 13 ฟองต่อตัวต่อครั้ง หรือ 60 ฟองต่อตัวต่อปี ซึ่งมีน้ำหนักไข่ประมาณ 47.77 กรัม สอดคล้องกับการสำรวจแม่ไก่เบตงให้ไข่ 6-15 ฟองต่อตัวต่อครั้ง ให้ไข่ 4 ครั้งในรอบปี โดยให้ไข่ทั้งหมด 41-60 ฟองต่อปี และใกล้เคียงกับรายงานของวิรัตน์และรัตนา (2539) มีสีไข่แดง (egg yolk color, score) ระดับ 9.53 และมีค่าฮอกยูนิต (Haugh unit) ความสูงและความกว้างไข่ขาว ดัชนีไข่ขาว ความสูงและความกว้างไข่แดง ดัชนีไข่แดง และความหนาเปลือก (egg thickness, mm.) เท่ากับ 63.25, 3.86, 8.20, 0.04, 16.17, 4.13, 0.36 และ 0.33 ตามลำดับ ผลการทดลองใกล้เคียงกับรายงานของรัตนาและนิรต์น (2539) ซึ่งได้ทำการ

ทดลองในไก่พื้นเมือง อย่างไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับกันคืออยู่แล้วว่าการเริ่มการให้ไข่ของแม่ไก่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะน้ำหนักตัว (Soller et al., 1984) น้ำหนักตัวต่ำสุดเมื่อเริ่มให้ไข่ซึ่งผันแปรไปตามพันธุ์ และสภาพแวดล้อมรวมถึงความยาวชั่วโมงแสง และอาหารด้วย (Eitan and Soller, 1991; 1995) ในเรื่องคุณภาพของไข่ ปรากฏว่าค่าสีไข่แดงสูงกว่ารายงานของเสาวนิตและคณะ (2544) ซึ่งทดลองในไก่ไข่ (8.50) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความแตกต่างเรื่องของพันธุ์ อาหาร และเป็นคุณสมบัติที่ดีของไก่พื้นเมืองในการสังเคราะห์สารสีแดงในไข่แดงสูงกว่าไก่ไข่ จึงเป็นที่นิยมของผู้บริโภคในปัจจุบันและยังปลอดภัยจากสารเคมีตกค้างในไข่ ตารางที่ 4.27 แสดงเปอร์เซ็นต์ซากไก่เบตง

ส่วนประกอบ	ไก่เบตง ^{1,2}	
	เพศผู้	เพศเมีย
น้ำหนักก่อนฆ่า (กรัม)	1987 ± 8.50	1678 ± 8.35
น้ำหนักหลังเอาเครื่องในออก (กรัม)	1630 ± 7.60	1322 ± 9.52
น้ำหนักซาก (% น.น. มีชีวิต)	82.07 ± 0.44	78.77 ± 2.68
เนื้ออกสันใน (% น.น. มีชีวิต)	3.64 ± 0.31	3.87 ± 0.42
เนื้ออกสันนอก (% น.น. มีชีวิต)	10.55 ± 1.25	11.01 ± 0.62
ตะโพก (% น.น. มีชีวิต)	14.38 ± 0.52	13.90 ± 0.74
น่อง (% น.น. มีชีวิต)	13.26 ± 0.24	11.15 ± 1.28
ปีก (% น.น. มีชีวิต)	8.65 ± 0.48	8.44 ± 0.53
แข้ง (% น.น. มีชีวิต)	4.19 ± 0.18	3.41 ± 0.46
ซี่โครง+หลัง (% น.น. มีชีวิต)	17.81 ± 1.82	18.05 ± 1.86
คอ (% น.น. มีชีวิต)	5.52 ± 0.57	5.57 ± 0.30
หัว (% น.น. มีชีวิต)	4.14 ± 0.28	3.45 ± 0.54
ดื่บ (% น.น. มีชีวิต)	1.62 ± 0.15	1.95 ± 0.32
ก้น (% น.น. มีชีวิต)	2.37 ± 0.26	2.59 ± 0.55
หัวใจ (% น.น. มีชีวิต)	0.55 ± 0.03	0.41 ± 0.10
อวัยวะ (% น.น. มีชีวิต)	0.86 ± 0.14	-
รังไข่ (% น.น. มีชีวิต)	-	0.03 ± 0.05
ม้าม (% น.น. มีชีวิต)	0.29 ± 0.04	0.25 ± 0.06
ไขมันในช่องท้อง (% น.น. มีชีวิต)	0.45 ± 1.10	1.16 ± 1.10

¹ ค่าเฉลี่ย ± ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SD)

² ข้อมูลจากไก่เบตงเพศผู้และเมีย จำนวน 5 ตัว

4.2.4 ลักษณะสีขน และรูปร่างต่างๆ ของไก่เบตง

จากการศึกษาลักษณะสีขน และรูปร่างต่างๆ ดังแสดงในตารางที่ 4.29 และภาพที่ 4.2 พบว่าไก่เบตงแท้ๆ จะมีขนสีเหลืองอ่อน (whitish-yellow) หรือเหลืองทองตลอดลำตัวทั้งเพศผู้ และเพศเมีย ร้อยละ 100 และขนงอกช้า เมื่ออายุ 4 สัปดาห์ มีขน primaries และ secondaries น้อยมาก มีลักษณะสั้น (short) และแคบ (narrow) กว่าไก่พื้นเมือง ไก่รุ่น (young chicks) ไม่มีการพัฒนาของขนหาง (tail feathers) เมื่อโตเต็มวัย (adult) จะมีขนปีกรอง (secondary wing feathers) พัฒนาเพียง 4-8 ขน และมีขนหางสั้นมาก ส่วนตัวผู้จะมีขนสร้อย (plumage) สีเหลืองอมแดง (reddish-yellow) นอกจากนี้ยังมีขนปีกสั้น ไม่มีขนปีกแข็ง และปลิวขึ้นข้างบน แข็งมีสีเหลือง นิ้วสีเหลือง และเล็บมีสีขาวอมเหลือง (ทวีและอรพิน, 2537; นิรัตน์และรัตนา, 2539; ปิ่น, 2541)

ตารางที่ 4.28 แสดงสมรรถภาพการผลิตของไก่เบตงเพศเมีย

รายการ	ค่าเฉลี่ย ^{1/ 2/}
น้ำหนักตัว (กิโลกรัม)	1.69 ± 0.14
อายุเริ่มไข่ฟองแรก (สัปดาห์)	23 ± 2.50
การให้ไข่ต่อตัวต่อครั้ง	13 ± 4.50
ผลิตไข่ต่อปี (ฟอง)	60 ± 3.37
น้ำหนักไข่ (กรัม)	47.77 ± 3.37
ค่าฮอกกยูนิต (Haugh unit)	63.25 ± 5.25
สีไข่แดง	9.53 ± 1.16
ความสูงไข่ขาว (มม.)	3.86 ± 0.97
ความกว้างไข่ขาว (ซม.)	8.20 ± 1.15
ดัชนีไข่ขาว	0.04 ± 0.01
ความสูงไข่แดง (มม.)	16.17 ± 1.24
ความกว้างไข่แดง (ซม.)	4.13 ± 0.26
ดัชนีไข่แดง	0.36 ± 0.04
ความหนาเยื่อไข่ (มม.)	0.33 ± 0.03

^{1/} ค่าเฉลี่ย ± ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SD)

^{2/} ข้อมูลจากไก่เบตงเพศเมีย 20 ตัว

ตารางที่ 4.29 ลักษณะสีรูปร่างต่างๆ ของไก่เบตง (รูปที่ 4.2)

รายการ	ลักษณะ ^u
สีขน	ขนมีสีเหลืองอ่อน (whitish-yellow) เหลืองทองตลอดตัวทั้งตัวผู้ และตัวเมีย
ประเภทขน	ทั้งตัวผู้ และตัวเมีย ขนที่ปกคลุมลำตัวเป็นขนประเภทขนอ่อน และสั้น ส่วนขนชนิดยาว และแข็ง ไม่มีขึ้นเลย แม้ว่าอายุจะมากขึ้นก็ตาม
ปีก	เมื่อโตเต็มวัยจะมีขนปีกรอง (secondary wing feather) พัฒนา 4-8 ขน ขนปีกสั้น ไม่มีขนปีกแข็ง (primary feather) และปลิวขึ้นข้างบน
ขนสร้อย	ตัวผู้มีขนสร้อย (plumage) สีเหลืองแดง (redish-yellow)
หาง	เมื่อโตเต็มวัยไม่มีการพัฒนาขนหาง หางสั้น ไม่มีขนแข็ง (main tail feather)
ปาก	งอຍปากงอ้งมแข็งแรง มีสีเหลืองอ่อน
หงอน	เป็นหงอนประเภทหงอนจักร (single comb) สีแดง
ผิวหนัง	ผิวหนังแดงเรื่อๆ จนถึงเหลือง
แข้ง	สีเหลือง
ก้น	จะไม่มีขน
นิ้ว	สีเหลือง
เล็บ	สีขาวอมเหลือง

^u ข้อมูลจากไก่เบตงเพศผู้และเมีย จำนวน 50 ตัว